

21.8.2023

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, lausuntopyyntö 6.6.2023
<https://tampereseutu.fi/tulevaisuus/rakennesuunnitelma-2040/>

Vehreä metropolimme 2040, Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman päivitys 2040+, luonnos Ylöjärven kaupungin lausunto 21.8.2023

1. Taustaa

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma on väline kaupunkiseudun kuntien strategisen yhteistyön tekemiseen. Rakennesuunnitelma kehittää yhdyskuntarakennetta ja maankäyttömuotoja, esim. palveluiden, liikkumisen ja vapaa-ajan suhteen.

Rakennesuunnitelma tarvitaan esimerkiksi syyskuussa käynnistyviä MAL-neuvotteluja varten (MAL on valtion ja kaupunkiseudun kuntien välinen Maankäytön, Asumisen ja Liikenteen sopimus). MAL-sopimus toimeenpanee Rakennesuunnitelmaa ja siinä listataan valtion rahoitusta saavat kohteet ja hankkeet. Nykyinen MAL-sopimus on voimassa 8.10.2020–31.12.2031. Sopimus päivitetään vuoden 2023 loppuun mennessä siten, että nykyisen sopimuksen tavoitetilä ja toimenpidepolku tarkistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla sovitaan vuosille 2024–2027 ajoittuvista konkreettisista toimenpiteistä, joilla edistetään tarkistetun tavoitetilan 2035 toteutumista täsmennetyn toimenpidepolun mukaisesti. Konkreettisia toimenpiteitä valittaessa otetaan huomioon nykyisen sopimuksen toteutuminen ja toimien vaikuttavuus.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman päivitys on laadittu hyvin organisoidussa prosessissa intensiivisessä yhteistyössä kaupunkiseudun kuntien kanssa talven 2022-2023 aikana.

Seutuyhteistyön ajankohtaisia aineistoja ja hankkeita Ylöjärvellä ovat mm.:

- Ylöjärven kaupunkistrategia 2030 (2022)
- Ylöjärven Kasvuohjelma 2040 (kv hyv. 12.12.2022)
- Raitiotien tarkentava yleissuunnitelma (kv hyv. 13.02.2023)
- Ylöjärven Keskustavisio (kv hyv. 2020)
- Hinku-tiekartta 2020-2030
- Tampereen kaupunkiseudun ratakapasiteettiselvitys (Väyläviraston julkaisuja 26/2023)
- Tampereen kaupunkiseudun seisakeselvitys 2023
- Väyläviraston hanke Lielähti-Lakiala -kaksoisraiteen yleissuunnitelma ja YVA, 2023-2024
- Ylöjärven keskustan arkkitehtuurin yleinen ideakilpailu arkkitehtiliitto SAFAn kanssa 2023 (Leijapuisto - kaupungintalon aukio - Asemanseutu)

2. Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaluonnoksen 2040+ sisältö

Rakennesuunnitelman 2040+ tavoitteet kytkeytyvät kolmeen kestävyyteen – ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyteen. Kaupungit ja kunnat

21.8.2023

ovat avaintoimijoita kestäväsiirrymän toteuttamisessa paikallisiin ratkaisuihin. Kahdeksan tarkempaa tavoitetta nojaavat edellisen rakennesuunnitelman tavoitteisiin.

Ratkaisuja kuvataan kolmella teemakartalla: Arki (lumoava arki), Rakenne (fiksi kasvu) sekä Elinkeinot ja yhteydet (maailmalle avoin) ja niiden perusteluista. Arjen kartta esittää seudullisesti merkittävät keskukset, kestäväsiirrymisen, palvelujen sijoittumisen ja seudun sini-vihreän verkoston. Rakenteen kartta kuvaa kasvun kohdentumisen, asuinalueiden eriytyksen ehkäisyyn sekä vahvan joukkoliikenteen vyöhykkeen. Elinkeinot ja yhteydet -kartalla tarkastellaan seudullisesti merkittävät yritysalueet, työpaikkakeskittymien painopisteet sekä kansallinen ja kansainvälinen saavutettavuus ja liikenneyhteydet. Lopuksi esitetään koostekartta keskeisimmistä painotuksista. Kartat ovat yleispiirteisiä ja nojaavat aiemmin hyväksytyihin rakennesuunnitelmiin. Niiden tarkoitus on korostaa ajankohtaisia teemoja, jotka kaipaavat erityistä huomiota.

3. Ylöjärven kaupungin lausunto

Ylöjärven kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä, sekä hyvin valmistelluista rakennesuunnitelmaluonnoksesta, työpajoista ja aineistoista.

Rakennesuunnitelmaluonnoksessa on hyvin nostettu esiin kaupunkiseudun kehittämisen ja menestyksen kriittisiä tekijöitä, kuten tehokas yhteinen joukkoliikennejärjestelmä, rajaton työssäkäyntialue ja laadukas helppopääsyinen virkistysverkko.

Tärkeitä yhteisiä tavoitteita ovat luonnon monimuotoisuus, ilmastonmuutoksen huomioiminen, alueiden välisen eriarvoistumisen ehkäiseminen, asuntotuotannon monipuolistaminen, matkailun kehittäminen ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisääminen.

Hiilineutraalisuuden edistämisen osalta Ylöjärven näkökulmasta tärkeiksi nousevat joukkoliikenteen käyttöasteen nostaminen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen sekä seudullisesti tärkeistä virkistys- ja ulkoilualueista sekä seudullisista pyöräilyreiteistä huolehtiminen.

ARA-osuuksia on rakennesuunnitelmaluonnoksessa muutettu edelliseen kauteen verrattuna siten, että keskuskaupungin osuutta on pienennetty ja ympäryskuntien osuutta kasvatettu. ARA:n rahoittama kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto on yksi väline asuinalueiden välisen sosiaalisen eriytyksen tasaamisessa. Tämä vaatii määrätietoista asuntotuotannon sijainnin ja monimuotoisuuden ohjaamista. ARA-rakentamiseen liittyy tarve toimintamallien tarkistamiseen:

- ARA-rakentamisen yhteydessä tulee mahdollistaa myös liikerakentaminen alueilla, joissa on vastaavantyyppistä rakentamista.
- ARA-rakentamisessa tulee varmistaa pysäköintilaitoksiin tukeutuva yhteiskäyttöinen, nimeämättömiin paikkoihin perustuva pysäköinti.
- Kunnat huolehtivat kohtuuhintaisen rakentamisen edellytyksistä keskustoissa ja joukkoliikennevyöhykkeellä.

Taajaman elinvoimaa tukevalla vyöhykkeellä edistetään asuinrakennustyypeiltään monimuotoista ja pienimuotoista ARA-rakentamista ja suositaan uudentyyppisiä

21.8.2023

asumisen kokeiluja, kuten osuuskunta-asumista ja ryhmärakennuttamista. Ylöjärven kaupunki pitää näitä hyvinä tavoitteina kaupunkirakenteen ja sosiaalisen ympäristön monipuolistamiseen, ympäristön kohentamiseen ja joukkoliikenteen käyttöasteen nostamiseen.

Seudun kestävä liikunnan järjestelmän toteuttamisen ja sen tulevan käyttöasteen kannalta Ylöjärven kaupunki pitää tärkeänä, että kaupunkiseutu aktiivisilla linjauksillaan edistää väestönkasvun sijoittumista seudun kaikkien kuntien keskustoihin ja keskuksiin unohtamatta keskustan ja keskuksien ulkopuolisten alueiden kehittämistä.

Seudullinen väestönkasvutavoite vuoteen 2040, noin 71 000 asukasta, on rakennesuunnitelmassa jaoteltu kaupunkiseudulle minimiprosenttiosuuksina (esim. 8,6 % / kaupunki). Näiden lisäksi tuodaan esiin, että kaupungeissa voidaan pyrkiä korkeampiinkin tavoitteisiin.

Ylöjärven osalle asetettu 8,6 % minimitaloite on noin puolet siitä mitä kaupunki itse asettanut tuoreessa kasvuohjelmassa (Ylöjärven valtuusto hyväksyi Kasvuohjelman 2040 12.12.2022). Ylöjärvi pyrkii aktiivisiin toimiin kasvuohjelman mukaiseen kasvuun ja rakennesuunnitelman minimikasvutavoite nähdään tavoitteena, joka pyritään ylittämään. Seudun muilla kunnilla on vastaavan tyyppinen tilanne omien tavoitteiden suhteessa rakennesuunnitelman minimitaloiteisiin.

Ylöjärven kaupunginvaltuusto hyväksyi Kasvuohjelman 2040 12.12.2022. Kasvuohjelma perustuu mm. nykyiseen MAL-sopimukseen ja Tampereen kaupunkiseudun nykyiseen rakennesuunnitelmaan. Kasvuohjelma tavoittelee vuoteen 2040 mennessä 5 000 uutta asukasta tiiville joukkoliikennevyöhykkeelle, joka ulottuu Teivon uudesta alakeskuksesta Soppeenmäkeen. Alue sijoittuu kantatien 65 (Vaasantie) varteen jatkaen Lielahden tiivistä rakennetta nauhamaisesti kohti Ylöjärven keskustaa. Ylöjärvenharju on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita ja säilyy seudullisesti merkittävänä virkistys- ja maisema-alueena tiivistyvän alueen länsireunassa. Keijärvi, Ilmarinjärvi ja Näsijärvi tarjoavat vesistömaisemia ja virkistysmahdollisuuksia tiivistyvän alueen itäpuolella. Kaikkineen kasvuohjelma tavoittelee noin 11 500 asukkaan lisäystä vuoteen 2040.

Nykyisen MAL-sopimuksen mukaan ”Kasvua ohjataan ja maankäyttöä kehitetään raitiotiehen, lähijunaan ja muuhun tehokkaaseen joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi.” Myös Ylöjärven kaupunki pitää seudullisen joukkoliikennejärjestelmän toteuttamista ja sujuvuutta Tampereen kaupunkiseudun toimivuuden, vetovoimaisuuden ja rajattoman työssäkäyntialueen toteutumisen reunaehtona. Joukkoliikenne vaatii joukkoja eli asukkaita: kaupunkiseudun alueelle kohdistuvaa muuttovoittoa ja kasvua tulisi sijoittaa ja jakaa seudullisesti nykyistä tasaisemmin ympäryskuntiin. Tämä turvaisi seudulla osaltaan myös mm. lähivirkistysalueiden ja kaupunkivihreän riittävyttä ja sitä kautta viihtyvyyden, väljyyden ja laadun säilymistä.

Ylöjärven kaupunki haluaa rakennesuunnitelmaa ja MAL-neuvotteluja silmällä pitäen tuoda esiin nyt käynnistyvällä uudella neuvottelukaudella huomioitavia seudullisia kehityskohteita, joita ovat esim.:

21.8.2023

- Ylöjärven raakapuuterminaalien siirto ja asemanseudun kehittäminen (junaseisake, pääradan kevyen liikenteen ylikulku Asemantien ja koulutuskeskus Valon välillä)
- Ylöjärven kauko- ja lähijunaliikenteen kehittäminen
- Ylöjärven raitiotieliikenteen kehittäminen (valtuusto hyväksyi raitiotien tarkentavan yleissuunnitelman 13.2.2023)
- valtatie 3 kehittäminen
- kantatie 65 kehittäminen
- Ylöjärven Teivo-Mäkkylä-Soppeenmäki-Elovainio-Kirkonseutu -nauhamaisen ydinkeskustan kehittäminen
- maaseutualueiden joukkoliikenteen kehittäminen: syöttöliikenne ja liityntäpysäköinti tiiviille joukkoliikennevyöhykkeelle
- Suurteollisuuden tilaa vievät investoinnit -selvityksen pohjalta Kolmenkulman yritysalueen kehittäminen ja suunnittelu Ylöjärvellä (seudun joukkoliikenteen osalta sekä suurteollisuustonttitarjonnan mahdollistamisen osalta)
- Asemakaavojen käynnistäminen Suomen arkkitehtiliitto SAFAn kanssa järjestetyn keskustan arkkitehtuurin yleisen ideakilpailun pohjalta: tavoitteena lisätä tiiviin joukkoliikennevyöhykkeen asukasmäärää, kehittää keskustan kävelyä ja pyöräilyä, lähijunaliikennettä ja asemanseutua, parantaa Elovainion ja Kirkonseudun välisiä yhteyksiä ja liikenneturvallisuutta (pääradan kevyen liikenteen ylikulku), löytää paras sijainti monitoimitalolle, kohentaa kaupunkikuvaa
- Soppeenmäen Mikkolantien lähialueen yleissuunnitelma: reunaehdot alueen kehittämistavoitteille, kokonaiskuvalle ja hankekaavoille tiiviillä joukkoliikennevyöhykkeellä
- Ylöjärvenharjun ja Aronrannan virkistysalueiden suunnitelmat kaupunkilaisten ja seudun virkistäytyjien palveluiden ja alueiden luonto- ja maisema-arvojen turvaamiseksi
- Ylöjärven kaupunki laatii parhaillaan selvitystä Asuntila-Siivikkala-tieyhteydestä, osana seudun liikennejärjestelmän sujuvoittamista ja ruuhkien välttämistä
- Kolmenkulman teollisuusalueen osayleiskaava, sisältää seudullisesti huomioitavat työpaikka-alueet ja mahdollisen rinnakaistietarpeen Tampereen suuntaan läntisen kehän länsipuolella
- Vuorentaustan asemakaava sisältää uutta asumista, koulun, päiväkodin ja Mastontien – Myllypuronkadun uuden katuyhteyden Tampereelle
- Teivo-Mäkkylä -osayleiskaava sisältää pääradan kaksoisraiteen, raitiotien tarkentavan yleissuunnitelman aluetta ja seudullisen pyöräily-yhteyden; sisältää Teivon uuden alakeskuksen ja Teivo 3 -työpaikka-alueen ja noin 5 000 uutta asukasta noin 1-3 km etäisyydellä Nauhatehtaan alueelta ja Lielahdesta, sisältää mahdollisen Teivon uuden tapahtumakeskuksen ja ravikilpailujen jatkumisen

4. Mitä on Tampereen seudun vetovoima vuonna 2040?

Tampereen seudulla vuonna 2040 toimiva seudullinen joukkoliikennejärjestelmä ja rajaton työssäkäyntialue viestivät kaupunkiseudun kansainvälisestä kilpailukyvyystä, huomionarvoisuudesta ja varteenotettavuudesta. MAL-sopimuksen toimenpidekausilla 2024-2027 ja 2028-2031 kaupunkiseudun asuinrakentaminen on

21.8.2023

painotettu ympäryskuntiin, jotta seudullinen joukkoliikennejärjestelmä on saanut tarvitsemansa käyttäjät ja keskuskaupungin asukkaat ovat saaneet nauttia väljyydestä ja ruuhkattomasta liikenteestä. Tavoitetilanteessa vuonna 2040 kaupunkirakenne ja joukkoliikennejärjestelmä voivat soljua kauniiden viheralueiden rytmittäminä yli kuntarajojen siten, ettei rajanylityksiä huomaa. - Ilman ympäryskuntia keskuskaupunki ei näyttäydy tavoitellun kaltaisena suomalaisen tason metropolina niin kuin eivät ympäryskunnatkaan nauti vetovoimastaan ilman keskuskaupunkia.

5. Lopuksi

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa 2040+ ja tulevassa MAL-sopimuksessa tulisi varautua myös siihen, että tavoiteltu kasvu ei toteutuisikaan ajatellussa laajuudessa tai aikataulussa. Kasvua on hyvä keskittää seudullisen joukkoliikennejärjestelmän yhteyteen keskustan ulkopuolisten alueiden kehittämistä unohtamatta. Viihtyisyyden ja houkuttelevuuden turvaamiseksi tulisi seudun jokaisessa kaupungissa turvata laajat, yhtenäiset, monimuotoiset ja helposti saavutettavat lähivirkistysalueet ja luontokohteet.

Teknisenä tarkistuksena pyytäisimme huomioimaan koontikartalla seuraavan Ylöjärveä koskevan lisäyksen:

- Ylöjärvenharju on seudun eri osia yhdistävä ekologinen ja virkistykseen yhteys ja yksi kaupunkiseudun vilkkaimmista ulkoilualueista. Rakennesuunnitelman 2040+ luonnoksen kokoavalle teemakartalle olisi tämän vuoksi havainnollista ja perusteltua lisätä vihreä nuolisymboli Ylöjärvenharjun suuntaisesti, Teivon suunnasta Hämeenkyröön päin.

Yleisenä kommenttina lopuksi todetaan, että selvyuden vuoksi rakennesuunnitelmaan ei lähtökohtaisesti tulisi jatkossakaan tehdä maakuntakaavan tai muiden kaavojen kanssa ristiriidassa olevia merkintöjä.

Ylöjärvellä 21.8.2023 Kaupunginhallitus